

2. 17. Febr.

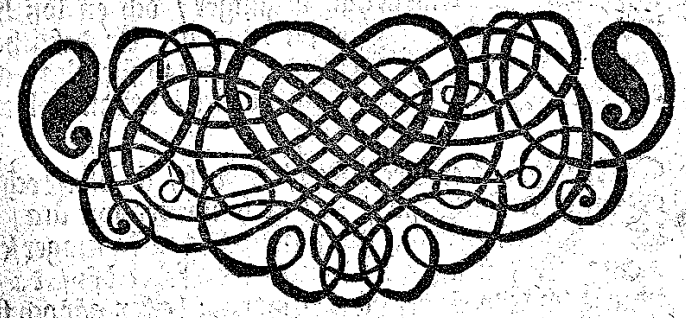
24

Kongl. Sundhets Collegii

Uderrättelse/

Genom

Hwad Kännemärken Siukdomar/ så hoos
den större/ som mindre Färaden/ säkrast igenkän-
nas; hwarefter Wederbörande sig råtta
kunna.

GEORGHOLM/

Uti det Kongl. Boktryckeriet/ Åhr 1722.

1.
Nu Bostap / det ware sig Dre/
Koo / Stuth / Kalf / Fäär / Lamb / Getter /
Killingar / Swijn ic. som slachtas skal / bör
wara frist och sund.

2.
De Orar / Koor och Stutar / som hafwa sitt mubles
bete uthi dalar och emillan bergen / äro alltid friska
re och fetare / samt gifwa mera nutriment, än de / som
uthi slätt land upfödde äro.

3.
Alle Fäär och Lamb / som betas på Trädesgården
och torra backar / äro alltid sundare och fetare /
än de / som på sumptige och wäte Engar gå i bete.

4.
Ekn til / at en Dre / Koo / Stuth / är sund och frist /
är / at han ser knubbiger uth / idislar wäl / har
friska ögon / dreglar wäl / har wäta näsboror / är uthan
torrhosta / har naturliga afgangar / och en lös hund /
uthan kulor och matkeboo på ryggen. Är desuthan til
Inelssworna efter slachtningen frister; särdeles / at lef-
ran och lungan har en rödachtig färg / uthan bölder.

5.
Ekn til / at en Dre / Koo / Stuth / är ofrist och odu-
glig til slachtande / är / at han intet wil äta / idis-
lar intet / är torr om mublan / och ganska mager / doch
at magerheten intet är kommen af foderlösa / då man
inga onda tekn finner på inelssworne; huden går och stäm-
tar / huden är / som den wore fasttorrakad wid kroppen /
särdeles på ryggen wid korset / det bönderne kalla Straff-
lan; är torr i munnen / är gohl på ögonen / har torr ho-
sta / har durchlopp / eller stämman. Derjämte befinnes
efter

25
efter slachtningen hafwa bölder i lungorne / lefran / eller
tarmnahlen / eller i någondera / eller wara sputig på tars-
marne; Item, när lefran uthwertes är blek til färgen
och wisnad / fast den är uthan knylor och bölder; när hu-
den hålles mot dagen / och befinnes här och der wara
durchsichtig af de hohl och matkeboo / som genom bront-
sar äro förorsakade. Detta senare befinnes merendels
om wahren på största delen af bostapen / men warder
godt igen sommaren derpå. Men der swarta fleckar på
huden här och der finnas / sedan hon är afdragen / så framt
Creaturet intet är slaget / eller släckt sig / eller när köttet är
swart och fleckot / och ser odugligt uth / bör köttet förkastas.
Doch kan friskt kött warda swart / om det länge hänger.

6.
Annemercken til osunda Fäär har man alltid af ögo-
nen / när de äro gohle och wahrige / ty då är lefran
förderfwad / och upfylld med bölder och tunna breda mats-
lar; skolandes doch intet alltid köttet wara til at förkastas /
när matkar finnas i lefran / om inge andre partier äre
angrepne och bölnade. Desuthan / när Fären hafwa
Kringgång / det är / när blodet har förstockadt sig i lun-
gorne af någon giftig qwaln eller Solenes hetta / och
lungorne således befinnas wara fulle med swart blod och
ganska tunge / det Holländarne kalla / het Longen Vuyr.
Item, när bölder finnas annorstädes uthi Inelssworne / el-
ler ocl / at skinet är swartfleckot och af bölder durchsich-
tigt / är köttet farligt at äta.

7.
Bad Swim anbelangar / så böra de äfwen wara friska
til inelsswor / uthan torrhosta / uthan dynt och
mucken törn i släket. Ju mera kottblandadt släket är /
ju sundare är det.

8.
En Bostap / som ej har friska tekn / och wid slachtning-
gen

gen besinnes hafwa bölder i lungorne och i lefran samt i tarmnahlen; bör aldrig försäljas; mindre ätas. Doch kan fuller här wid det observeras, at / då lefran är frisk och sund med de nedrigare inelworne / eller ock / då lefran något litet är angrepen af wattungblåsor / doch uthan något wahr och materia, och köttet ser wäl uth / må det / föruttras / fast lungan / åfwen som lefran / til någon dehl wore af wattungblåsor angrepen: fördes om desse wattungblåsor i lungan äro af beth dranks drickande förorsakade / hwilket fast ofta sker.

9.

MEn när hiernan är rutin / och gwickan i hornen begynner multna / halsen swullnar och bölnar / lungorne / lefran och tarmekäret bölna / tarmarne äre med swarta fleckar besprängde / och andra flere swära teken sig wisa / då är Pesten bland Bostapen / och köttet skadeligt / och aldeles förderfweligt.

10.

Si Bostapens / så wäl Gåds som Gåds Conservation öfwer hela landet / wore högst nödigt / at de / som ei förmå köpa sig de Saltstenar / som i Pohlen wid Saltgrufwan Wieliczke ei långt från Cracow upgräfwes / och ifrån Dantzig plåga hitföras / måtte i stället taga någon annan stor steen / göra öfwer honom ett taak / med öppning i sidorne / eller wäggorne / sedan bestryka stenen öfwer alt med tiaru / och strart med sönderstött salt. Man låter det så torrkas något / och åter öfwerstryker med tiaru / och sedan med salt. Detta repeteras, så ofta man finner det nödigt. Bostapen slickar det gärna / och mär wäl deraf / som försäreheten redan på många ställen wist. Stockholm den 19. Februarii. 1722.

26

RECEPT för Bostaps Siukan.

Ängelike-Root	3. Lod
Roten af Crassula Major, kallas af en del på	
Swänsta wild Portlaka eller Bacthumbia	1. Lod.
Nepota: Ratimonta	3. Lod.
Urtica Major: Näsla	2. Lod.
Polipodium: Stensöta	1/2 Lod.
Tussilago; Hofblad.	1. Lod.

Barck af Nijehanda fruchtbare Trån / som wärkeligen / at minstone ett åhr / burit frucht; Hwar ibland Barck af Enebärs Trå nödwändigt måste wara; De öfrige ätta slag kunna wara af åtskillige fruchtbare Trån / hwilka hållt för handen äro. Af desse Barckar bör yttersta näfren eller den grå barcken först borttagas / och den inre barcken sönderhackas i små rutor och litet torckas / hwaraf / sedan den wäl är omblandad / tages en nåsfa full.

Til alla desse slagz örter och barck tages ätta Rannor Watten och kokas uti en öppen gryta eller kettel en tima eller mer / til des watnet får en färg som en brun och klar Wört: Hwar utaf gifwes Creaturet in ett halst qwarter / heyblandat med ett halst qwarter öhl / hwilket ei bör wara färstt ei heller för gammalt.

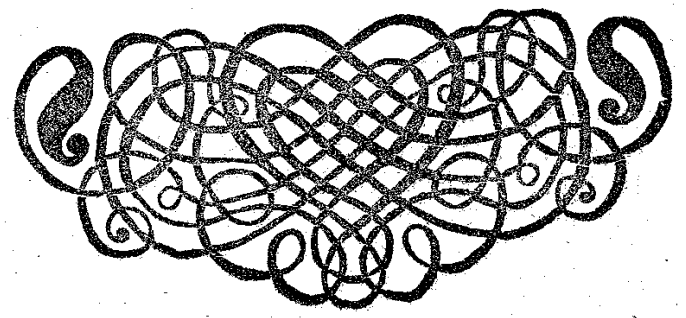
Uderråttelse/

Som uppå
Hans Kongl. Maj:ts Sundhets Col-
legii begiäran/ af det Kongl. Collegio Medico

är utgifwen/

Huru den nu gängse- warande

Bläckjukan, eller så kallade **Måslingen**,
igenkännas / skötas och näst Gudz hielp
botas kan.

STOCKHOLM /

Uti det Kongl. Bocktryckeriet / Åhr 1722.